

Mária Zuskinová, Likavka

O súkromnej aljaške a iných pocitoch.

Stojím na kopci. Tisíc dvesto metrov nad morom. Závratná výška, vysmiali by ma alpinisti a himalajisti. Mne to v danej situácii úplne stačí. Dramatická obloha, panoramatické kulisy. Vpravo Tatry, o kus ďalej ďalšie Tatry, vedľa Choč a jeho družina, naľavo Fatra. A pod nohami tiež nejaká Fatra. Kvízová otázka - ako sa volá miesto, kde stojím? *Aljaška*.

Aljaška je na opačnom konci sveta. Tá moja *aljaška* je však tu, celkom blízko. Priamo v mojej hlave. Ostrý vietor sfukuje prachový sneh, všetko okolo mňa víri a žiari v šikmých lúčoch zimného slnka. Smrekové bonsaje sa maskujú srieňom, sneh vŕzga, zem mlčí. To je *aljaška*. Je to prírodný úkaz. Je to stav duše. Dva v jednom. Už ani neviem, kto z nás to kedysi dávno vymyslel, *aljaška* však natrvalo zakotvila v internom jazyku mojich osobných kruhov a v pravý čas a na správnom mieste sa vynára a zhmotňuje. Už tridsať rokov.

A tak stojím uprostred svojej súkromnej *aljašky* a stále odkladám ten prvý pohyb. Chcem si ho plne vychutnať, čakám na príhodný okamih. Moment, keď budem bytostne pripravená. Keď sa horda človečikov tmoliacich sa po svahu bezpečne rozplynie vplyvom gravitácie a budem mať kopec sama pre seba. Keď všetci moji súkmeňovci budú už dávno dole šomrajúc, kde toľko trčím. Ja mám kedy, na *aljaške* sa netreba ponáhľať. Iba ak by hrozilo, že zamrznete. A to v tej mojej privátnej veľmi nehrozí. Ved' čaj s rumom je len tristo výškových metrov podo mnou. Ešte raz sa nechám ofúknuť snehovými flitrami a vyrážam. Ten prelomový okamih medzi nehybnosťou a rýchlym pohybom vpred a nadol zároveň je magický. A potom letím. Nechávam sa oklamať prudko naklonenou rovinou, tvárim sa, že sa nedotýkam svahu. Vo víre bieleho prachu s dlhým tieňom vlastného ja v snehu pred sebou to nielen povznáša, ale určite to aj báječne vyzerá. Povedzte mi jediný dôvod, prečo by som si to nemala poriadne užiť. Toľko *aljaška*. A letmá spomienka na zimné lietanie.

No a celý tento pôžitok je nostalgicky dokonalý, ak let *aljaškou* končí v starom drevenom bufete, ktorý už zažil pod tým svahom všeličo. Pamätá si obrovské bubny, medzi ktorými sa ľudia na lyžiach striedavo úplne strácali a znova vynárali. Starožitnú kotvu, ktorá umožňovala nešikovným lyžiarom, ktorí z nej vypadli, záves na trati dobehnúť a opäť nastúpiť. Čakanie v rade na vlek, nekonečne dlhé a nekonečne zábavné, ved' s kamarátmi nuda nikdy nebola, na kopci ani pod ním. Staré dobré časy, keď sme na svah vyrážali vyzbrojení papierovou permanentkou, študentskou zľavou a fľašou borovičky. Vďačná obsluha vleku triafala klieštikmi do tej istej diery permanentky po celý deň či dni, úmerne objemu fľaše. Vlekári boli spravidla skúsení a odvážni horali, ktorí sa nedali zastrašiť obsahom alkoholu a hravo zvládali po celý deň označovanie lístkov aj obsluhu pohonných zariadení a opravy ich zákerných porúch. To všetko robilo z lyžovania nadmieru príjemnú záležitosť, ktorá sa po vypnutí pohonu kotvy, pomy aj bufetu so zapadajúcim slnkom presúvala zo svahu do veselých útrobov zrubovej chaty. Dnes je všetko inak. Skúste podplatiť turniket vybavený automatickým skidata skenerom. Ten sa vám na nejakú liehovinu vykašle. A študentské časy sú už pekných pár rokov za nami. Ale

ten magický pocit prvého vzletu v objatí súkromnej *aljašky*, ten je tu stále. Napriek všetkému pokroku, technologickému aj vekovému.

Už je to raz tak. Moderná doba pohltila aj sféru rekreačného zjazdového lyžovania. Zhltna pomalú kotvu, drevený bufet aj starých vlekárov. Niektoré strediská sa premenili na továrne na poskytovanie rekreačných služieb. Nedávno som sa zhodou okolností aj s celou rodinou v takom ocitla. Jedno z najväčších, najmodernejších, najrozvinutejších, najindustrializovanejších. Dajme mu pracovný názov Megapark. Aj tak už máloktoré stredisko na Slovensku používa archaické označenie lyžiarsky areál. V názve povinne figuruje niečo ako snou, ski, land, park, fan... Aby tam trafili aj zahraniční návštevníci. Aj väčšina tých slovenských ako keby tomu takto rozumela lepšie. Čo už, nová doba...

Megapark, verný svojmu menu, je závod na výrobu zimnej rekreácie na rozlohe 1800 hektárov s celkovou dĺžkou 1300 kilometrov výrobných liniek. Kapacita výroby: 56000 kusov lyžiarov za hodinu. Pred závozom je 73000 parkovacích miest na 18 parkoviskách. K tomu desiatky šopov, skiskúlov, rentalov, maxilendov, minilendov, fanzónov a frírajdzónov. Denná výroba takých 350000 produktov, t. j. lyžiarsky zrekreovaných jedincov. Podľa mňa aspoň milión. To je môj osobný pocit ako očitého svedka a priameho účastníka onej produktivity výroby, ktorý sa v ten deň tiež podieľal na tom impozantnom čísle. Možno som to s odhadmi trochu prehnala, ale naozaj iba trochu. Parafrázujúc Krokodíla Dundeeho, Megapark je veľmi priateľské miesto, tak veľa ľudí tam chce byť spolu. Niekedy sa to masovo priateľské ovzdušie transformuje do davovej psychózy. Lyžiarsky masaker. Na parkovisku. Pri pokladni. Pri nástupe na lanovku. Na svahu. V bufete. Dokonca na poddimenzovaných dámskych toaletách v nadmorskej výške 1423 m n. m.. Luxusných a moderných. A cena? Tiež luxusná. Tiež masaker. Ale inak všetko sedí. Priateľské miesto ako stvorené pre novodobú rodinnú rekreáciu.

Zvládnuť účasť na priemyselnej rekreácii nie je len tak. Zožuje vás to ako školopovinné deti v pinkfloydovskom mlynčeku. Turniket v Megaparku sa nedá oklamať ani borovičkou ani iným prefíkanejším spôsobom. Už pri kúpe lístkov vás neviditeľné oko nasníma, vaše odtlačky rukavíc, sken lyžiarskych okuliarov, veľkosť lyžiarky a ďalšie biometrické údaje skončia v centrálnej databáze. Váš pobyt v Megaparku je pod neustálym dohľadom, bezpečnostné oko vás sleduje a nechcete vedieť, čo by sa stalo, keby ste si omylom vymenili lístok s kamošom. Výroba je plne automatizovaná, roboty technologickej linky uchopia lyžiara už na parkovisku, presunú, posunú, vyvezú, vyklopia, zložia na zjazdovku... A tam sa môže športovo vyžiť. Pokiaľ sa mu to v tom priateľskom dave podarí. Na svahu je hlava na hlave, ako sa hovorí, teda prilba na prilbe a lyža na lyži. Nebezpečno. A pokrok ešte nepokročil tak ďaleko, aby rekreantom súčasne s kúpou skipasu naočkoval aj základné pravidlá, ktoré treba dodržiavať, aby si tú rekreáciu na svahu všetci nielen užili, ale ju aj prežili. Spoliehať sa na to, že si moderný návštevník sám prečíta a osvojí nejaké lyžiarske zásady, je naivné. Dúfajme, že aj toto čoskoro vyrieši nejaká užitočná aplikácia do mobilu...

Trochu som sa nechala uniesť, nech mi to prevádzkovateľ Megaparku odpustí. Ale je to skvelý námet na horor, tentoraz z prostredia lyžiarskeho strediska. Záhadne začne miznúť lyžiarska výstroj a v rámci gradácie deja aj celí lyžiari. Skupina mladých ľudí, ktorí ešte nezmizli, sa zmobilizuje a za veľmi dramatických okolností sa pokúsi o únik z vražedného rekreačného priestoru. Účinkovať bude krvilačná šesťmiestna sedačková lanová dráha značky Doppelmayr, prenasledovanie obetí zabezpečí zlovestné snežné pásové vozidlo značky Kassbohrer. Potrebnú dávku psychonapätia bude mať na svedomí systém skenujúci skipasy. Prechod turniketom

sa postará o krádež identity, ktorá odštartuje strašidelný sled udalostí. Za všetkým stojí monštruózný tajný vedecký projekt. Zopár frírajderov nakoniec uniká, cestou zachraňuje z rúk šíaleného inštruktora aj nejaké deti z lyžiarskej škôlky. Útekom do bezpečia sa to ale nekončí. Zachránení lyžiari nemôžu nič dokázať a nikto im neverí, keďže prišli o totožnosť pri nevinnej jazde lanovkou. Tolko základná schéma. Scenár napíšem neskôr. Predbežne mám pred očami záverečnú scénu - pohľad na zimné prírodné krásy a šťastných rekreantov prechádza do záberov zlovestnej vybavenosti strediska a dáva tušiť, že zlo sa naďalej ukrýva v horách a číha na ďalšie obete. Otvorený koniec pre prípadné pokračovanie 2 až 5.

Tolko fikcia. Vráťme sa ale do reality. Lanovka vás určite nezožerie, aj vaša identita je v bezpečí. Megapark je len odpoveďou na výzvy 21. storočia. Konkurencia je neúprosná, nároky moderného lyžiara sú vysoké. A mnohé súčasné deti bez animátora už nezvládnu asi ani snehuliaka. Nič proti. Nič pre mňa. Megapark je obrovský, ale priveľmi tesný pre moju nostalgickú dušu a magický vzlet. Dostatočne priestranný pre *aljašku* ako jav, príliš stiesnený pre *aljašku* ako stav mysle.

Našťastie, ešte stále sa na Slovensku nájdú miesta, kde sa dá zažiť oboje. Nenápadné lokalitky, ktoré si právom zaslúžia hrdé a tradičné slovenské označenie lyžiarsky areál. Pracovný názov Areálčok. V ňom sa dokonca aj lyžiarska škola ešte stále nazýva lyžiarska škola. A požičovňa je požičovňa. Pochopiteľne, ani tu už nepochodíte s liehovinami, ale môžete nájsť turniket, ktorý vás pustí bez toho, aby ste pípali nejakým skipasom. Pustí vás, lebo je tak nastavený obsluhou. Kúsok od neho je totiž vlekár, ktorý si vás po prvej jazde pamätá, rovnako ako všetkých ostatných na kopci. A vie, že máte kúpený lístok aj dokedy vám platí. Rád sa prihovára a žartuje, je zrejme, že ho to stále baví, aj keď nie je isté, či Areálčok zarobí na jeho výplatu. K tomu skvelý svah, na ktorom môžete slobodne a magicky vzlietnuť a do nikoho pritom nenarazíte. Namiesto „priateľského“ davu tu vládne priateľská atmosféra. A cena? Tiež prívetivá. Je to taký malý lyžiarsky živnostník, ktorý sa snaží prežiť v tieni gigantickej lyžiarskej korporácie. Nápadne to pripomína celkovú situáciu v našej malebnej hornatej krajine. Tú vyriešiť v tejto chvíli neviem, ale Areálčoku by okrem priazne Perinbaby určite prospelo pár desiatok návštevníkov navyše. Megapark by to veľmi nepocítil a Areálčok by to pomohlo držať nad vodou. A to bez straty príjemnej intímnej atmosféry. Bez toho, aby pri vleku vznikol stres a na kopci kolízie. Nanajvýš by museli znova zapojiť ten turniket. A to by ten vlekár určite zvládol bez straty svojho úsmevu.

Už zasa stojím na kopci. Pod nohami *aljaška*. V hlave *aljaška*...

Ozaj, včera bola premiéra. Masaker snežným skútom. Nový béčkový horor z holyvúdskej produkcie. Nemám s tým nič spoločné, verte mi...